

Lessenserie Traject Wereld

Gemaakt door: Sas van der Poel, Mandy Hartevelt en Roel Duindam.

School: Hogeschool Leiden

s1128866, s1127604, s1125440

Klas: PLV3B , PLV3F

Erica Verhoog

Inhoudsopgave

Voorwoord	3
Les 1: wat is verdeling en hoe ontstaat het?	4
Les 2: wat zijn conflicten en hoe los je ze op?	6
Les 3: wat is vrede en hoe kunnen wij dat maken en delen?	9
Bijlagen.	11

Voorwoord

Deze lessenserie is onderdeel van de burgerschaps lessen die worden gegeven op de basisscholen. Als onderdeel van die lessen leren kinderen een wereldburger te worden, waarbij zij gebruik kunnen maken van kennis en vaardigheden die handig zijn voor de toekomst. Wereldburgerschap bevat verschillende thema's waarin de focus kan worden gelegd op het aanleren van die kennis en vaardigheden. Hieronder kunt u de verschillende thema's zijn die bij wereldburgerschap zo belangrijk zijn.

In deze lessenserie willen wij de betekenis voor verschillende woorden versterken. De woorden die wij behandelen zijn: verdeling, conflict en vrede. Elk woord heeft één les waarin de kinderen zelf ontdekken en onderzoeken wat de woorden voor hen betekenen. Dit gaan zij doen door spelenderwijs te ervaren wat de woorden betekenen in verschillende contexten.

Les 1: wat is verdeling en hoe ontstaat het?

Beginsituatie

De leerlingen hebben vast al enige voorkennis over verdeling. Zo hebben ze waarschijnlijk wel eens gehoord over onder andere oorlogen, het boerenprotest, klimaat protesten en andere demonstraties. .... nog aanvullen.

Lesdoelen

Oriëntatie

Verras

Geef als leerkracht iedere leerling een wit A4-papier. Zorg ervoor dat er vooraan in de klas een prullenbak staat. De leerlingen maken van hun papier een prop. Geef de leerlingen de opdracht om hun prop papier in de prullenbak te gooien, die vooraan in de klas staat. Let op: iedereen moet op zijn of haar eigen plek blijven zitten! Welke leerlingen lukt het om hun prop in de prullenbak te gooien? Dat is het doel!

Activeer de voorkennis

Hoogstwaarschijnlijk ontstaat er na het gooien (of zelfs voor het gooien al) wat onrust in de klas. Voor de kinderen vooraan in de klas zitten veel dichterbij de prullenbak dan de kinderen die achter in de klas zitten. Ga met de kinderen in gesprek over de opdracht. Inventariseer a.d.h.v. de volgende gespreksvragen de ideeën van de kinderen.

-Bij wie is het gelukt?

-Was de opdracht voor iedereen eerlijk? Waarom niet?

-Welk gevoel kregen jullie hierbij? Geef zowel kinderen die achterin de klas zitten als kinderen die vooraan in de klas zitten de beurt.

Uit het gesprek zal blijken dat niet alle leerlingen zich gelijk behandeld voelden. Hierdoor worden er bij de kinderen verschillende emoties opgeroepen en ontstaat er verdeling.

Bespreek de lesdoelen

-Vandaag gaan we leren wat verdeling is en waar het toe kan leiden.

Schets het verloop van de les

Eerst gaan we naar het schoolplein om een spel te spelen. Vervolgens gaan we in de klas een video kijken en daarover in gesprek.

Kern

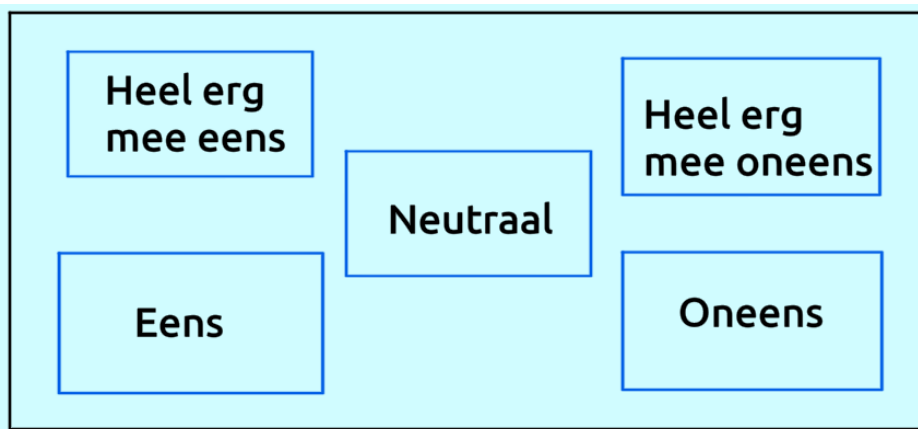
30 minuten

Spel: wat vind jij?

Ga met de kinderen naar het schoolplein. Zorg ervoor dat je als leerkracht van tevoren het schoolplein met stoepkrijt in 4 vakken hebt verdeeld. De vakken zijn: heel erg mee oneens, oneens, neutraal, eens en heel erg mee eens. De leerkracht vertelt steeds een stelling aan de klas. De kinderen krijgen 10 seconden denktijd: wat vind jij hiervan? Vervolgens lopen ze naar het vak wat aansluit bij hun mening. Het is belangrijk dat je als leerkracht duidelijk benadrukt dat geen enkel antwoord goed of fout is.

De volgende stellingen kunnen worden gebruikt:

- Iedereen moet verplicht orgaandonor worden.
- Op de basisschool moeten de kinderen 2 uur extra gym krijgen per week.
- ’s Nachts moeten de lantaarnpalen worden uitgezet voor het milieu.
- De doodstraf moet worden ingevoerd.

Ga na het spel terug naar het klaslokaal. Ga aan de hand van de volgende gespreksvragen in gesprek met de leerlingen:

- Wat gebeurde er net op het schoolplein?
- Stond iedereen steeds in hetzelfde vak of niet?
Niet iedereen stond steeds in hetzelfde vak. Dat betekent dat niet iedereen het met elkaar eens is. Er ontstond dus een vorm van verdeling.
- Wat vinden jullie ervan dat niet iedereen in hetzelfde vak als dat van jou ging staan?
- Hoe ga je ermee om wanneer iemand anders een andere mening heeft dan die van jou?
- Is het erg als niet iedereen het met elkaar eens is?
Het is niet erg dat niet iedereen dezelfde mening heeft. Vrijheid van meningsuiting is juist een mooi recht dat wij in Nederland hebben.
- Wat doe je dan als niet iemand dezelfde mening heeft als jou? Wat is dan belangrijk om te onthouden?
Dat je respect voor elkaar blijft hebben en open blijft staan voor andere ideeën.
- Wat zal er kunnen gebeuren als dat er niet meer is? Als mensen niet meer goed naar elkaar luisteren en het respect voor elkaar afneemt?

Laat de kinderen na dit gesprek weer even terugdenken aan het begin van de les toen we het spel met de papierproppen en de prullenbak deden. Hoe voelde de kinderen die achter in de klas zaten zich? Ongelijk behandeld omdat het oneerlijk was dat hun vanaf een grotere afstand moesten gooien naar de prullenbak toe. Vertel als leerkracht dat er verdeling in de samenleving ontstaat wanneer mensen zich ongehoord of ongelijk behandeld voelen.

Verdeling in de maatschappij → het boerenprotest

Koppel hier als leerkracht een actueel thema aan, zoals in deze les beschreven het boerenprotest. Laat als leerkracht de volgende video van het jeugdjournaal zien:

[\(119\) Boeren voeren opnieuw actie: Koeien in centrum Den Haag - YouTube](#)

In deze video van het jeugdjournaal wordt uitgelegd wat er aan de hand is met stikstof in Nederland. Wat is stikstof? Waarom is te veel aan stikstof slecht voor het milieu? Wat zijn de nieuwe stikstofregels die een gedeelte van de Tweede Kamer wil invoeren? Wat betekent dit voor de boeren en wat vinden zij hiervan? Dit wordt allemaal uitgelegd in de video.

Stel na het bekijken van de video de volgende vraag aan de kinderen:

-Je ziet in het filmpje dat er verdeling in de maatschappij ontstaat. Sommige mensen zijn het eens met de nieuwe stikstofregels die misschien ingevoerd worden en sommige mensen (onder andere veel boeren) zijn het daarmee oneens. Wat gebeurt er nu in de samenleving?

Antwoord: er komen protesten waarbij onder andere snelwegen worden geblokkeerd en er door sommige boeren mest wordt gedumpt. De demonstraties nemen door de verdeling soms gevaarlijke vormen aan.

--Hoe zullen de boeren zich voelen? Hoe zullen de voorstanders zich voelen? Inventariseer de antwoorden van de klas.

-Wat vinden jullie hiervan dat er door sommige boeren op zo een manier wordt gedemonstreerd?

Andere voorbeelden waarbij we nog een werkvorm kunnen bedenken: natuur protesten, asielzoekerscentrum protesten ect. Nog even een korte werkvorm waarmee de kids zelf aan de slag gaan ipv een gesprek.

Afsluiting

Vertel als leerkracht het volgende: wanneer de verdeling tussen bepaalde groepen toeneemt, kan dat uitmonden in een conflict. Voorbeelden hiervan kunnen oorlogen zijn maar ook een grote ruzie op werk is hier een voorbeeld van. Hier gaan we het de volgende les over hebben.

Geef als leerkracht iedere leerling een post-it. Wat heb je deze les geleerd over verdeling? Schrijf dat allemaal op je post-it en plak hem op het digibord. Bespreek daarna met de klas de antwoorden op die post-its die zijn opgeplakt op het digibord.

Les 2: wat zijn conflicten en hoe los je ze op?

Beginsituatie

De kinderen zijn bezig met een lessenserie over conflict, vrede en verdeling. De vorige les die de kinderen hebben gekregen ging over de betekenis van verdeling en hoe verdeling ontstaat. De kinderen krijgen deze les meer te weten over conflicten. Zelf hebben de kinderen allemaal weleens te maken gehad met conflicten en het oplossen hiervan. Er zijn bijna elke pauze wel eens conflicten waar de kinderen samen tot een compromis moeten komen. Ze hebben allemaal weleens een conflict gehad, maar weten nog niet allemaal de betekenis hiervan en op welke manieren je een conflict kunt oplossen. Hier gaan we het deze les over hebben.

Lesdoelen

- De kinderen kunnen aan het einde van de les uitleggen dat conflicten ontstaan doordat er verdeling in de samenleving is en mensen zich ongehoord en ongelijk voelen.
- De kinderen kunnen aan het einde van de les vertellen dat je op vier manieren een conflict kan oplossen: doordrukken, samenwerken, vermijden en toegeven.

Oriëntatie

Motiverende opening:

We beginnen de les met het bespreken welke conflicten zich afspelen in de wereld en wat conflicten nu eigenlijk zijn. Een conflict ontstaat doordat er verdeling in de samenleving is en mensen zich ongehoord/ongelijk voelen. De conflicten die er op dit moment (of vroeger) in de wereld spelen zijn: Oekraïne, VS vrouwenrechten, Oeigoeren, Tweede Wereldoorlog, stikstof conflict, Rusland, Israëliisch- Palestijns conflict
We bespreken dit allemaal met de kinderen (10 min.).

De vragen die ik kan stellen zijn:

- Wat zijn conflicten?
- Ken jij conflicten die er vroeger waren?
- Ken jij conflicten die zich nu afspelen in de wereld?
- Heb jij zelf weleens een conflict gehad? Waarover ging dit conflict?
- Hoe heb je dit conflict kunnen oplossen?

Kern

Nadat we dit besproken hebben, zetten we een grote spinner op het bord. Wanneer er een kind op het bord tikt op de spinner, komt er een stelling tevoorschijn. De kinderen bespreken in groepjes van 4 deze stelling hoe zij zouden reageren als dit gebeurt. De stellingen die wij hebben bedacht zijn:

- Iemand loopt in de drukke gang keihard tegen jou aan.....
- Jij staat in de rij bij de supermarkt en iemand dringt voor.....
- Je hoort dat een jongen over jouw vriendin roddelt in de pauze.....
- Je ziet dat iemand een pen van je pakt zonder te vragen.....

Theorie over doordrukken, vermijden, toegeven en samenwerken.

Je hebt verschillende manieren om op een conflict te reageren. Zo kun je iemand doordrukken, vermijden, toegeven aan het conflict of samenwerken.

Bij vermijden is er weinig interesse voor de belangen van een ander en worden er vaak dingen uitgesteld of trekt iemand zich terug uit de bedreigende situatie. Deze manier zorgt voor afstand tussen de personen.

Bij doordrukken zorg je voor je eigen belang. Je focust meer op het doel wat je hebt en minder op de relatie die je wilt goedmaken. Als je doorslaat kan dit agressief overkomen.

Bij toegeven zorg je meer voor de persoon waarmee je een conflict hebt, dan dat je voor jezelf zorgt. Je wordt vaak aardig gevonden door mensen, maar je behaalt de doelen niet. Het gevaar is dat mensen over je heen lopen.

Tenslotte is er samenwerken. Je hebt aandacht voor beide partijen. Je zoekt een balans en probeert een oplossing te zoeken die beide partijen kunnen accepteren.

Wanneer ik de theorie heb uitgelegd, gaan we bespreken in de klas op welke manier jij vaak een conflict oplost. Waarom doe jij dit op die manier en hoe zou jij het op een betere manier kunnen doen? Schrijf op een blaadje welke persoon jij bent: doordrukken, vermijden, toegeven, samenwerken. Als het kind één van de stijlen heeft gekozen, schrijven ze de stijl in het midden. Om het woord schrijven de kinderen de eigenschappen van deze stijl. Zo kunnen

we meteen zien of de kinderen de vier stijlen hebben begrepen. Aan de achterkant van het blad schrijven de kinderen op welke stijl zij zouden willen hebben. Ook daar schrijven zij de eigenschappen van op.

Afsluiting

Aan het einde van de les reflecteren we nog kort na over wat wij allemaal hebben besproken. Wie kan nog even kort uitleggen wat een conflict is? Wat vinden jullie de beste manier om een conflict op te lossen? Dit bespreken wij allemaal nog even na om te kijken of de doelen zijn behaald.

https://www.lessonup.com/nl/lesson/BwqXFZg967mbHSLPu?utm_source=app&utm_campaign=shared-lesson-app&utm_content=1680861148628&utm_medium=shared-link

Les 3: wat is vrede en hoe kunnen wij dat maken en delen?

Beginsituatie

In de vorige 2 lessen hebben de kinderen geleerd over wat de woorden verdeling en conflict voor hen betekenen.

Lesdoelen

Voor het einde van de les hebben de kinderen onderzocht hoe en waar zij vrede kunnen maken in hun eigen leefwereld. Dit doen zij door op een lijst met vredes stimulerende acties te reageren met haalbaar of niet haalbaar en uiteindelijk met de klas vijf acties uit te voeren.

Oriëntatie

Motiverende opening:

De kinderen krijgen allemaal een wit vel papier. De leraar zegt tegen de kinderen dat zij allemaal een grote V op het midden van hun papier moeten zetten. Om deze V heen gaan de kinderen allemaal woorden neerzetten met waar zij aan denken bij het woord vrede. Na een paar minuten (5 minuten) worden de verschillende antwoorden klassikaal besproken.

Kern

De kinderen krijgen allemaal een lijst met verschillende vredes stimulerende acties er op. De lijst is te vinden in de bijlagen bij bijlage 1. Achter alle acties zetten de kinderen neer of zij deze wel of niet kunnen uitvoeren. Nadat alle kinderen alle acties hebben gedaan wordt klassikaal besproken welke acties iedereen wel kan uitvoeren en welke niet. Hier wordt klassikaal een dialoog mee aangegaan. Daarna wordt er tegen de kinderen gezegd dat wij als klas vijf acties daadwerkelijk gaan uitvoeren. Dit kunnen acties voor, tijdens of na school zijn en iedereen moet hier aan mee kunnen doen. Als er meer acties over zijn dan 5 die iedereen kan uitvoeren moet er worden gestemd welke vijf er worden uitgevoerd. De details van hoe de kinderen de acties gaan uitvoeren kunnen nu ook nog besproken worden.

Afsluiting

De afsluiting van de les herhaalt nog even welke vijf acties zijn uitgekozen en hoe zij die gaan uitvoeren.

Op een later moment moet er samen met de klas gereflecteerd worden over de acties die zijn uitgevoerd en de effecten ervan.

Bijlagen.

Bijlage 1:

1. Bespreek met iemand de beste manier om je tegen pesten te verzetten.
2. Groet een dakloze of iemand die 'straatnieuws' verkoopt. Kijk niet weg.
3. Neem een mooie gewoonte over uit een andere cultuur en doe dat vandaag.
4. Pomp stiekem de fietsbanden van je zus/broer/moeder op.
5. Breng tijd door in de natuur en adem diep in.
6. Lach veel en help anderen om te lachen.
7. Zet op een rij hoe je thuis kunt helpen om minder energie te gebruiken.
8. Maak met je klas een tekening waar anderen vrolijk van worden.
9. Bedenk wie er allemaal voor jou zorg. Voor wie zorg jij?
10. Red Gorilla's door chocolade te eten (van de chocolademakers: Gorilla bar)
11. Maak een kaart en stuur de kaart op naar iemand.
12. Ga 'belletje trekken'. Leg een envelop met een mooie kaart voor de deur voor je wegrent.
13. Leer het woord vrijheid zeggen in vijf talen en post er een beeld van op Snapchat of Instagram.
14. Zoek uit welke monumenten er over de Tweede Wereldoorlog in jouw wijk of dorp staan en bezoek ze.
15. Wees aardig tegen een nieuwe klasgenoot. Het is spannend ergens nieuw te zijn.
16. Help iemand met leren, daar leer je zelf ook van.
17. Laat iemand voorgaan in de bus of in de winkel.
18. Vraag een oude man wat hij vroeger voor werk deed.
19. Denk als een astronaut: we hebben maar één aarde. Wat ga jij dan doen?
20. Bedank de schoonmaker in de school.
21. Zoek uit waarom je de game Fortnite leuk vindt.
22. Pak elke dag een stuk zwerfvuil op. Maak er een foto van en post deze onder #zwerfie.
23. Vraag een oude buurvrouw hoe ze leefde als kind.
24. Vertel iemand over een ervaring die jou gelukkig maakte.
25. Doe bij een ruzie iets totaal anders zoals bijvoorbeeld de ander alleen maar gelijk geven.
26. Sta elke dag tien minuten stil bij wat je doet of leer mediteren.

27. Doe elke dag een klusje in de keuken. Het kost niet veel tijd en is vaak gezellig.
28. Verstop een klein cadeautje in de tas van iemand uit je klas.
29. Zeg goedemorgen tegen 5 mensen als je naar school fietst.
30. Doe elektrische apparaten uit als je ze niet gebruikt.

idee

Lessen van kanaal Respect Leskanaal - LessonUp

Ideeën voor les over conflicten

Les: Conflicten oplossen - LessonUp

Misschien:

Opening = conflicten in de wereld. Daarover praten. Meningen van kinderen.

Theorie (wat zijn conflicten?). Filmpje ect?

Stellingen op het bord. Hoe zou jij reageren?

Opdracht met de stoel

Spinner